

Megrázó elbeszélés az egyéni és közös bűnről, a felelősségről, igazságról
TADEUSZ SŁOBODZIANEK: A MI OSZTÁLYUNK

A művészetet kedvelőket 2013. december 22-én vasárnap ismét színházba invitáljuk, mégpedig a Katona József – (Kamra) színházba, ahol is a *Tadeusz Słobodzianek: A mi osztályunk* című előadást tekintjük meg Máté Gábor rendezésében. Az előadás 19:00 órákor kezdődik. **Kedvezményes jegyár Mazsike tagoknak: 3500 forint. Jelentkezés a mazzsike@gmail.com e-mail címen.** Jegyek csak korlátozott számban állnak a rendelkezésünkre. A színház pontos címe: **Budapest V. ker., Ferenciek tere 4.**

A lengyel Słobodzianek egy iskolai osztály diákjainak sorsát követi: tíz lengyel és zsidó diák személyes elbeszélésének és megrendítő visszaemlékezésének tükrében mutatja be hazája részvételét a XX. század borzalmaiban, 1925-től napjainkig. A felhőtlen gyermekkor küszöbén kitör a világháború, az osztályt elő-

ször a bolsevik diktatúra, később a fasiszta terror, majd ismét a kommunista önkény szakítja ketté. A különféle ideológiák elterjedésével elmélyülnek a kölcsönös ellentétek, a jóbarátok árulások aktív résztvevőivé és az egymás elleni erőszak áldozataivá válnak, kezdeti gondtalan közös játékuk a felnőttkor elérésével rémtörténetek sorává alakul.

Az autentikus események részleteit felhasználó darab nem csupán a XX. századi komplikált lengyel–zsidó–német–oroszosz kapcsolatok elé kíván tükröt állítani, ám egyetemes üzenetet hordoz az emberek közötti megértés – és megértés szándékának – hiányáról, illetve arról a történelmi folyamatról, midőn az ártatlan tréfák, felelőtlen kijelentések és jelentéktelennek tűnő konfliktusok észrevétlenül egymás iránti nyílt színi gyűlöletté alakulnak át.

A mi osztályunk megrázó elbeszélés az egyéni és közös bűnről, a felelősségről, igazságról, melyre úgy tűnik, hogy senkinek nincs szüksége.

Hírlevél

MAGYAR ZSIDÓ KULTURÁLIS EGYESÜLET

XXIV. évfolyam, 10. szám

2013. december Tévész 5774

25 éves lett a Mazsike

Zsúfolásig megtelt teremben ünnepeltünk

Margináliák a zsidóságról

Konrád György írása

Sikoly

Benedek István Gábor

Klein Rudolf: Abbázia

A magyar riviéra gyöngyszeme
bácsi szemmel (2. rész)

Tadeusz Słobodzianek: A mi osztályunk

Egyéni és közös bűnről,
a felelősségről, igazságról

*Minden kedves Olvasónknak
eredményes és boldog
2014-es évet kívánunk!*

Csatlakozzon facebook oldalunkhoz:
www.facebook.com/mazzsike | 988

AZZURI LEGÉNYEK

FUTBALL ÉS ZSIDÓSÁG

Magyar futballtörténeti előadás-sorozat **Weisz Árpád** emlékére a Magyar Zsidó Kulturális Egyesület szervezésében, dr. Andreides Gábor és dr. Szegedi Péter történészek előadásában, a Bálint Ház Macesz-Gombóc termében csütörtökönként este 6 órától.

Előadás-sorozatunkban szeretnénk emléket állítani a Magyarországon méltatlanul elfelejtett, tragikus sorsú Weisz Árpádnak és a Holokauszt többi magyar labdarúgó áldozatának, valamint az Olaszországban futballozó magyar labdarúgóknak és az ott dolgozó trénereknek.

DECEMBER 19. CSÜTÖRTÖK, 18:00 ÓRA
Andreides Gábor:
 „Amikor még mi voltunk az olaszok”
 Magyar edzők és futballisták Mussolini Itáliájában

JANUÁR 30. CSÜTÖRTÖK, 18:00 ÓRA
Szegedi Péter:
Zsidó MTK?
 Történeti vázlat

FEBRUÁR 27. CSÜTÖRTÖK, 18:00 ÓRA
Szegedi Péter:
Bécs-Brünn-Brooklyn
 A zsidó futball aranykora az 1920-as években

JANUÁR 30. CSÜTÖRTÖK, 18:00 ÓRA
Szegedi Péter:
Muskeljudentum
 Fejezetek a cionista sportmozgalom történetéből

HELYSZÍN: Bálint Ház (Macesz-Gombóc terem)
PONTOS CÍM: Budapest VI. ker., Révay utca 16.
Belépődíj egy alkalomra: 600 forint

TOVÁBBI INFORMÁCIÓ:
www.mazsike.hu, www.facebook.com/mazsike1988

4

NEGYEDSZÁZAD

Zsúfolásig megtelt teremben ünnepelt a Mazsike

TÁMOGATÓINK

- MAZSIHISZ – MAGYARORSZÁGI ZSIDÓ HITKÖZSÉGEK SZÖVETSÉGE
- MAGYARORSZÁGI ZSIDÓ ÖRÖKSÉG KÖZALAPÍTVÁNY (MAZSÓK)
- BÁLINT HÁZ
- NEMZETI KULTURÁLIS ALAP
- AMERICAN JEWISH JOINT DISTRIBUTION COMMITTEE

IMPRESSZUM

Kiadó: Magyar Zsidó Kulturális Egyesület.
 Cím: Budapest, VII. kerület, Garay u. 48.
 Postacím: 1065 Budapest, Révay u. 16.
 Telefon: (+36) 1 311 66 65
 Honlap: www.mazsike.hu
 E-mail: mazsike@gmail.com
 Felelős kiadó: Kirschner Péter
 Szerkesztő: Deák Andrea
 Borító: Hári Péter
 Tipográfia, tördelés: ElektroPress Stúdió
 Nyomda: Pannónia Print
 ISSN 1219-79-04.

Barátkozunk a Facebookon!
www.facebook.com/mazsike1988

TARTALOM

<i>MaZsiKE</i> 25	
Negyedszázad	4
Zsúfolásig megtelt teremben ünnepelt a Mazsike	
Margináliák a zsidóságról	5
Konrád György írása	
Sikoly	7
Benedek István Gábor kiáltványa	
<i>Történelem</i>	
Abbázia	8
A magyar riviera bácskai szemmel (2. rész)	
Híd a jelen sivárságából a múlt verőfényéhez	10
Monarchianosztalgia a két világháború közötti budapesti zsidóság körében (befejező rész)	
<i>Vegyes</i>	
Karamellás körtetorta	12
Rubin Eszter receptjei	
Emlékkonferencia	12
a Jom Kippuri Háború kitérésének 40. évfordulója alkalmából	
PROGRAMÖSSZESÍTŐ	13
A Makabi Túraszakosztály decemberi programja	14
Trauma és utóhatás	14
Van-e modern zsidó irodalom	

Monarchianosztalgia a két világháború közötti budapesti zsidóság körében (befelező rész)

HÍD A JELEN SIVÁRSÁGÁBÓL A MÚLT VERŐFÉNYÉHEZ

Az orthodox sajtó arra hívta fel a figyelmet, hogy az általános antiszemita közhangulat a legitimista mozgalomban szintén megjelent. „Az orth. zsidó királyi fenségben, a mennyei glória visszfényét látja, de meg kell állapítanunk, hogy a magyar legitimizmus nagy része antiszemita. A dicstelenül kimúlt fajvédő lapok stílusát és irányát az antiszemita-legitimista sajtó folytatja legméltóbban.” (Zsidó Ujság 1926. június 11. 1. Trianon és Budaörs). Az orthodox hírlapírók a Dinasztia megítélését különválasztották a legitimizmus jelenségétől, ahogyan különbséget tettek a katolikus hit és a magyar vagy osztrák keresztényszocializmus zsidóellenessége között is.

A hívő katolikus uralkodóház tagjai a zsidóság emlékezeti kánonjában a judaizmus pártfogóiként tüntek fel. „A Habsburgok hűséges katolikusok voltak ugyan, de a katolicizmus nem azonos az antiszemita gyűlölettel és elnyomással.” (Zsidó Ujság 1925. dec. 4. 5. Vázsonyi Vilmos esküje. A katolikus eskü, amit a zsidó hűségesen megtart) – írta az újrindult orthodox sajtó a bethleni konszolidációt követően.

Ezek a narratív stratégiák visszaköszöttek a II. zsidótörvény közösségi feldolgozási kísérleteiben, sajtóvisszhangjaiban is. „Elmerengve a múltakon, legelőször is kimondhatatlan hálát érzünk I. Ferenc József és IV. Károly koronás magyar királyok és még előbb II. József meg nem koronázott magyar uralkodó irányában, akik alatt a zsidóság emberi és polgári jogokat nyert és akik beállították a zsidóságot az állam polgári rétegébe.” (Orthodox Zsidó Ujság 1939. máj. 10./ 1-2. Egy fővárosi falragasz előtt) – írt az orthodox lap, a fenti sorokkal véve tudomásul a II. zsidó törvény rendelkezéseit.

A neológ önértelmezés és narratív stratégia már a dualizmus idején nagyobb mértékben igazodott a magyar nemzeti szimbolikus értelmezésekhez. Amíg Kossuth formálódó kultuszának kérdését az orthodox lap a nemzet iránti lojalitás megtartásával a királyhűségre való intéssel zárta (Zsidó Híradó 1894. ápr. 5. 8. Hírek – Kossuth Lajos

temetése), addig a neológia jelentősebb mértékben bevonódott a függetlenségi diskurzusokba.

A Horthy-korszak Magyarországhoz való lojalitás mellett a trianoni országvesztés és az antiszemita jelenségek ellenpéldájaként jelent meg a neológ sajtóban a dualista Magyarország képe. Ez a nosztalgia a Dinasztia és az elpusztult Monarchia iránti sóvárgásban nyilvánult meg. Ebben az összefüggésben szerepelt a régi Magyarország, a Dinasztia és a hozzá hűséges magyar zsidó.

A dualizmus-nosztalgia ellenére az Egyenlőség sem vonhatta ki magát a Horthy-korszakban főáramban lévő függetlenségi történelmi diskurzus hatása alól. A neológ lapban megjelenő kurucos hangvételű cikkek inkább tekinthetők a magyar nemzeti függetlenség melletti kiállásnak – és a hazafiatlanság vádjával szembeni apologetikának –, mintsem Dinasztia-ellenességnek. A Dinasztia-nosztalgia a régi állam iránti lojalitásról, míg a Kossuth-párti cikkek a nemzet iránti elkötelezettségről szólnak. A 20-as, 30-as években a Dinasztia-nosztalgia és a kurucos cikkek egyidejű megjelentetése nem jelentett problémát.

Tanulságok

A szimbolikus politika nemzeti vonatkozásai terén a három különböző sajtódiskurzus eltérő elitstratégiái érhetően tetten, viszont a két szembenálló izraelita felekezeti

irányzat sajátos múltértelmezést alakított ki a Dinasztia és a dualizmus vonatkozásában. Ennek részeként közös a neológ és orthodox értelmezésben a lassan feledésbe merülő aranykor képe. „Mily szomorúan mondja a talmud bölcse: a mi apáink Jirmijóhü szavával panaszták: »mi már elfelejtettük a jót«, de a mi nemzedékünk már nem is látta a jót. Ilyen érzésekkel tekintünk a mai ifjakra, ők már csak hírből ismerik Ferenc József korszakát, amely a béke, a munka a felekezeti türelmesség és a jólét ideje volt.” (Zsidó Ujság 1930. aug. 22./ 4. Emlékezés I. Ferenc József-re)

Glässer Norbert

(MTA MTA–SZTE Vallási Kultúrakutató Csoport)

Zima András

Az írás az MTA–SZTE Vallásutató Csoport (03217) keretében készült

Ajánlott irodalom:

- ABREYVA STEIN, Sarah: *Making Jews Modern The Yiddish and Ladino Press in the Russian and Ottoman Empires*. Indiana University Press, Bloomington and Indianapolis, 2004.
- BÉKÉS Márton: *A legitimisták és a legitimizmus*. Romsics Ignác (szerk.): *A magyar jobboldali hagyomány, 1900–1948*. Osiris, Budapest, 2009. 214-242.
- DETREZ, Raymond – Segaert, Barbara (ed.): *Europe and the Historical Lagacies in the Balkans*. P.I.E. Peter Lang, Brüssel, 2008.
- DIÓSZEGI István: *A hatalmi politika másfél évszázada, 1789–1839*. MTA Történettudományi Intézet Budapest 1997. 284.
- FROJIMOVICS Kinga: *Szétszakadt történelem. Zsidó vallási irányzatok Magyarországon 1868–1950*. Balassi Kiadó, Budapest, 2008.
- KATZ, Jakov: *Végzetes szakadás. Az orthodoxia kiválása a zsidó hitközségekből Magyarországon és Németországban*. Múlt és Jövő Kiadó, Budapest, 1999.
- ROMSICS Gergely: *Mítosz és emlékezet. A Habsburg Birodalom felbomlása az osztrák és a magyar politikai elit emlékirat-irodalmában*. L'Harmattan, Budapest, 2004.
- ROMSICS Gergely: *Nép, nemzet, birodalom. A Habsburg Birodalom emlékezte a német, osztrák és a magyar történetpolitikai gondolkodásban, 1918–1941*. Új Mandátum Könyvkiadó Budapest, 2010.

